

Від фізичної до пізнавальної доступності. Сучасні музеї щодо потреб людей з обмеженими можливостями, доктор Марчін Шельонг

Національний музей у Познані
Університет ім. Адама Міцкевича у Познані
Форум Музейних Освітян
masz@amu.edu.pl
marsz@mnp.art.pl

Між історією і сучасністю
Від соціальної до фізичної доступності

У другій половині вісімнадцятого століття, бо саме тоді формувався сучасний тип музейної установи, думали, насамперед, про доступ представників соціальних прошарків, котрі ставали все потужнішими, а такими були буржуазія і міщани, котрі починали домінувати і вимагати привілеїв, гарантованих заздалегідь тільки для аристократії.

3 Марчін Шельонг, 2014

Доступ до творів мистецтва був одним з таких привілеїв, і нововідкриті музеї для громадськості сприймалися як матеріальні докази розширення громадянських привілеїв або навіть тих політичних груп.

4 Марчін Шельонг, 2014

Лувр, Париж

Урочисті заходи присвячені відкриттю музею, який був ініційований актом Національних Зборів, були частиною великого публічного заходу: національного фестивалю, організований 10 серпня 1793, у день відкриття музею

5 Марчін Шельонг, 2014

- Процес розширення соціального кола відвідувачів музеїв продовжувався у дев'ятнадцятому столітті.

- Наслідки індустріальної революції, між іншим у зв'язку із все більшим числом працівників, котрі з часом мали все більше і більше вільного часу, змушували музеї змінити ставлення до цієї нової соціальної групи.

6 Марчін Шельонг, 2014

Не лише освічений і заможний житель Парижа, Лондона чи Берліна тепер був адресатом музеїв. Все більше і більше уваги приділялось працівнику, якому музеї створювали альтернативу на проведення вільного часу в пабах.

7 Марчін Шельонг, 2014

Музей Вікторії і Альберта, Лондон

- Саме з урахуванням цієї групи громадян принц Альберт започаткував в середині дев'ятнадцятого століття лондонський музей у Південному Кенсінгтоні, тепер відомий як Музей Вікторії і Альберта.

- Рішення про роботу музеїв у неділю було часто подиктовані турботою про те, щоб робітники могли у свій єдиний вільний від роботи день відвідати не тільки «палаци джину», а й музеї.

8 Марчін Шельонг, 2014

Наприкінці дев'ятнадцятого і початку двадцятого століття, а також і у двадцятому столітті посилювалось розширення аудиторії музеїв

- Реорганізація гамбурзької Кунстхалле була здійснена Альфредом Ліхтварком в 1886 році

- Мангеймська зустріч у 1903 році проходила під девізом «музеї як заклади народної освіти»

- реформа Вільгельма Бодє в підпорядкованій йому від 1905 року Королівській Національній Колекції Мистецтва в Берліні

- включення до політики Нового курсу американських музеїв у 30-х роках ХХ століття після великої кризи

- створення мережі громадських музеїв у Мексиці з середини 80-х років.

9 Марчін Шельонг, 2014

Процес інтеграції все більш різноманітних соціальних груп, як цільових груп аудиторії музеїв полягав:

- на зростаючій тенденції зацікавленості музеїв сферами, які досі не були представлені в них

- у включенні музеїв до вирішення проблем сучасного суспільства

Марчін Шельонг, 2014 10

Користь:

- Для музеїв, бо дозволяли критично глянути на власні варіанти дій у сфері колекції, програми виставок та освітньої діяльності.

- Для спільноти, адже для її різноманітних груп створено можливість використання установ, символічний потенціал яких є значущим.

Марчін Шельонг, 2014 11

- У Сполучених Штатах в 1990 році затверджено Закон про американців-інвалідів

- У Великобританії збільшення інтересу до музеїв людьми з обмеженими можливостями пробудив Закон про дискримінацію інвалідів від 1995 року і зміни в культурній політиці в другій половині 90-их років двадцятого століття.

- Помічено, що музей, який доступний для людей з обмеженими можливостями, також є привабливим для їхніх родин і друзів, і пропонує більш позитивний досвід для кожного.

Марчін Шельонг, 2014 12

Від фізичної до пізнавальної доступності.

- Юридичні регуляції щодо людей з обмеженими можливостями мають спільну рису. Насамперед, акцентують увагу на руховій інвалідності.

- Таким чином, позитивне явище, яке, безсумнівно, стимулює музеї до заходів, направлених на вищий рівень доступності, виражається у тому, що юридичні регуляції сприяють усуненню фізичних перешкод у доступі до музеїв

14 Марчін Шельонг, 2014

- Прикладом може служити Японія, котра пережила в другій половині 80-х років і в 90-х роках ХХ століття, так званий другий музейний бум, який став результатом збільшення інвестиційної діяльності і полягав у модернізації музеїв.

- В результаті, спостерігається помітне покращення фізичного доступу до музеїв, на відміну від доступності пізнавальної, тобто такої, яка б відкривала ці установи на потреби інших груп: розумово відсталих, глухих або – тих, котрі особливо нас цікавлять - незрячих.

15 Марчін Шельонг, 2014

16.

Я почала задаватись питанням, як можна було б окреслити цінність пізнавальної доступності. Я мала відчуття, що люди з проблемами зору були найбільш відрізані від колекцій в музеях мистецтв і якби ми могли знайти способи зробити музейні колекції

доступними як фізично, так і пізнавально для цієї виключеної групи, це також могло би принести користь широкій громадськості. Ця остання група могла і не мати проблем із зором, але багато людей не можна вважати художньо освіченими і вони дійсно боролися з багатьма сучасними творами мистецтва

Джулія Кассім

16 Марчін Шельонг, 2014

Міський художній музей Нагоя

Підтвердженням цього прогнозу була організація Дж. Кассім в Нагої в 1994 році, котра була присвячена як людям з обмеженими можливостями зору, так і широкій громадськості, в інтересах однієї і другої групи. Ґрунтуючись на цьому досвіді, Кассім створила команду під назвою Доступність Бачення, яка працює з людьми з ослабленим зором на підвищення пізнавальної доступності музейних колекцій в Японії

Марчін Шельонг, 2014 17

- У контексті так поставленої проблеми, безумовно, слід привести приклад Лувра.
- Музей не тільки містить найбільш цінні твори світового мистецтва, але і не скаржиться на відсутність відвідувачів, насолоджуючись протягом багатьох років стійким інтересом громадськості.
- Не забуває про те, щоб ці колекції показати найрізноманітнішим групам відвідувачів.
- Це є особливим показником еволюції, яку пройшла ця установа, а разом з нею і інші музеї на світі, з моменту, коли його відкривали в кінці вісімнадцятого століття.

18 Марчін Шельонг, 2014

19.

• У 1995 році, під час реорганізації відділу скульптур у паризькому музеї, там відкрили Галерею Дотику. Розроблена спеціально для незрячих, з самого початку вона була доступна для всіх відвідувачів.

• У галереї представлені зліпки тематично різноманітних робіт з колекції Лувра

19 Марчін Шельонг, 2014

• Це дає відвідувачам можливість дотику до зліпків в їх натуральному масштабі, відчувати скульптури більш повніше, мультисенсорно.

• Змінні тематичні маршрути: «Після античності» (2000), «Скульптура в русі» (2005), «Тварини: символи влади» (2008), дозволяють як незрячим особам так і зрячим відкривати різноманітні форми, матеріали, методи, художників і стилі.

Марчін Шельонг, 2014 20

5 почуттів. Аудіо опис 15.10-27.11.2011

Національний музей у Познані

<http://wycieczka.5zmyslow.pl/>
<http://audiodeskrypcja.5zmyslow.pl/index.pl.html>

Бібліографія і джерела

- М. Шельонг, *Інноваційні програми у вихованні слабозорих та незрячих. Від фізичної до пізнавальної доступності* [ориг. *Innowacyjne programy w edukacji osób słabowidzących i niewidomych. Od dostępności społecznej do dostępności fizycznej*], в: *XI Міжнародна сесія і пластичні семінари Мої пригоди в музеї*, Краєзнавчий музей у Торуні 2013, с. 7-11, доступна на веб-сайті <http://www.muzeum.torun.pl/portal.php?aid=139211186152f9f0f566bef>
 - Е. Дронжковска, М. Шельонг, *5 почуттів. Аудіо опис* [ориг. *5 zmysłów. Audiodeskrypcja*] Освітнє Товариство МСА, Познань 2011.
 - А. Мак Девітт, *У пошуках інтеграції* [ориг. *The Quest for inclusion*], „ICOM News”, Т. 64, 2011, № 2, с. 10–11.
 - А. Рамберт, *Мистецтво з почуттям. Лувр розробляє концепція дотикової виставки заради підвищення доступності* [ориг. *Art with feeling. The Louvre Museum developer a tactile exhibition concept to increase accessibility*], „ICOM News”, Т. 64, 2011, № 2, с. 12-13.
 - В. Дуррер, *Теоретичні перспективи в культурній політиці Нових лейбористів. Художні музеї як рушійна сила соціальної інтеграції* [ориг. *Theoretical Perspectives in New Labour's Cultural Policy. Art Museums as Vehicles for Social Inclusion*], „Museological Review”, 13, 2008, с. 11–28.
 - А. Макклеллан, *Винаходячи Лувр* [ориг. *Inventing the Louvre*], University of California Press, 1994, с. 91–124.
- 22 Марчін Шельонг, 2014